

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ลักษณะของเครื่องมือ
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2. สมมติฐานการวิจัย

2.1 ประชากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับน้อย

2.2 ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเทศบาลตำบล
ยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 383 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามานะ (Yamane) และใช้วิธีการสุ่มแบบสุ่มส่วน และวิธีสุ่มแบบเป็นระบบ

4. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัด

กาฬสินธุ์ แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัว
ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อาชีพ และ
ระดับการศึกษามีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) รวม 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีลักษณะเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Five
Rating Scales) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 72 – 73) แยกประเด็นคำถามครอบคลุมการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัด
กาฬสินธุ์ 4 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็น
คำถามปลายเปิด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ

5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามตัวแปร 3 ด้าน คือ เพศ อาชีพ และระดับการศึกษา โดยด้านเพศ ใช้สถิติวิเคราะห์ คือ t -test ส่วนอาชีพและระดับการศึกษา ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) หากพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธี LSD.

5.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้การบรรยายวิเคราะห์สรุปเนื้อหา และแจกแจงความถี่จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์

ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างจบการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 4 ด้าน

โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เวียงลำดับจากน้อยไปมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล

6.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อําเภอตามพรทศ อําเภอฟ และระดับการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อําเภอฟ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

6.4 ผลการวิเคราะห์ข้อดีเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยแยกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรให้ประชาชนเสนอ โครงการในรูปของแผนของชุมชน ควรมีการออกแผนเสนอความต้องการของประชาชนก่อนกำหนดเป็น โครงการพัฒนาเทศบาล

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ควรให้ประชาชนรับรู้ในประมาณการและรายละเอียดของ โครงการพัฒนาของเทศบาลทุกโครงการ ควรให้ประชาชนร่วมในลักษณะของการให้แรงงานของชุมชน ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาของเทศบาล ควรให้ประชาชนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานตาม โครงการต่าง ๆ ของเทศบาลในรูปของประชาชน ไม่ใช่รูปของประชาคมหรือตัวแทน

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและการบรรเทาสาธารณภัยเป็นรูปธรรมมากขึ้น เทศบาลควรมีการปลูกฝังให้ประชาชนมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของสิ่งสาธารณะประโยชน์ของเทศบาลให้มากขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล ควรให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการ ใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลมากขึ้น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการติดตามและประเมินผลของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของเทศบาล

7. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จากเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามมี ประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ ดังนี้

7.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวนที่ในรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุก ด้าน เรียงลำดับจากน้อยไปมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประ โยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม และ ประเมินผล จึง ไม่เกิน ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับเรื่องยศ ปริดี (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตชนบทจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชุมชนได้มีส่วนร่วมใน การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตชนบทจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง สอดคล้องกับสมพาน จันทร์เงิน (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการ หมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอเผ่าไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับเรณู ฤๅษดี และคณะ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษา พบว่า มีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง สอดคล้อง กับสมศักดิ์ พรหมเค็ง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน เขตอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับนริศ ชำ นูรัก (2538) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภา ตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 74.70 มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ ไม่ สอดคล้องกับคารม คำพิฑูรย์ (2545) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับทวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับที่ต่ำ ไม่สอดคล้องกับนวนน้อย ศรีรัตน์ และคณะ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับ โกมินทร์ คุณเวชกิจ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคูรพิตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อย

ที่ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรระดับท้องถิ่นของประชาชน ตามกฎหมายกำหนดไว้แล้ว ยังไม่มีการสนับสนุนหรือให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิหน้าที่และความเห็นเข้าของท้องถิ่นเท่าที่ควร ประกอบกับสังคมในประเทศไทยในอดีต ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ นั้น เป็นลักษณะที่รัฐบาลส่วนกลางจัดสรรการพัฒนาให้ โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมานาน ทำให้ความรู้สึที่ควรได้รับการพัฒนาที่เกิดจากภาครัฐ เป็นสิ่งที่ประชาชนเคยชิน เมื่อมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนจึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลของประชาชนจึงอยู่ในระดับปานกลาง

7.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกรดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า

7.2.1 ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสอดคล้องกับเสมอพาน ชันเงิน (2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ โครงการหมู่บ้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธร

กิ่งอำเภอไผ่ไร่ จังหวัดหนองคาย ผลการเปรียบเทียบเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมศักดิ์ พรหมดี (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาตุ้ม จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามเพศ อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่าเมื่อจำแนกตามอาชีพ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อาชีพรับจ้างหรือลูกจ้าง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด แตกต่างกับอาชีพเกษตรกร และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างมีส่วนร่วมมากกว่า อาชีพเกษตรกร และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจและอาชีพค้าขายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด แตกต่างกับอาชีพเกษตรกรและอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาชีพค้าขายมีส่วนร่วมมากกว่า อาชีพเกษตรกร และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่นำอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างมีการเข้าร่วมในการปฏิบัติการของเทศบาล มากกว่าอาชีพเกษตรกร และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าจะเห็นการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่าการศึกษาระดับประถมศึกษามีส่วนร่วมมากกว่า การศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรส่วนมากเป็นผู้มีการระดับการศึกษาประถมศึกษาสัปดาห์ในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานของเทศบาลจึงมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบ โดยรวมประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยางตลาดที่มีเพศ อาชีพ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล แสดงให้เห็นว่า การให้ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในแต่ละด้านกับองค์กร

ท้องถิ่นที่เป็นหน่วยราชการที่ประชาชนต้องให้ความสำคัญนั้นยังอยู่ในระดับเดียวกันไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา คุณภาพชีวิต ที่ต้องนำเอาความแตกต่างของประชาชนมาเปรียบเทียบเพื่อจะได้พัฒนาไปตามความแตกต่างนั้น ๆ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า เพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้างหรือลูกจ้างจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 4 ตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่จำแนกตามเพศ อาชีพ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับไม่น่าพอใจมากนัก ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา คุณภาพชีวิต

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าวไปใช้ในการหาแนวทางแก้ไข ซึ่งกระทำได้หลายวิธีและหาได้หลายระดับ ดังต่อไปนี้

8.1.1 ระดับเทศบาลตำบลควรหาวิธีการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนแต่ละชุมชนของเทศบาล โดยเริ่มพัฒนาตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

8.1.2 ระดับจังหวัดควรหาวิธีการมีส่วนร่วมในระดับอำเภอแต่ละอำเภอ

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเพิ่ม คือ

8.2.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดอื่นหรือภาคอื่น เพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการวิจัยมากขึ้น

8.2.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมโดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนรอบใน ชุมชนรอบนอก